

Nakládání s majetkem státu

Wolters Kluwer ČR, 2020

Autor knihy: Michal Štancl

Autor recenze: doc. JUDr. Petr Liška, Ph.D., LL.M.

V době, kdy různá ministerstva a státní orgány navštěvují bez předchozího ohlášení policejní orgány a provádějí šetření ohledně údajných machinací s veřejnými prostředky a jiný aktivity ve vlastnictví České republiky, lze spekulovat o kritickém stavu na tomto úseku. Vzhledem k povaze majetku státu a vlastnostem některých osob, které nakládají s tímto majetkem, se nabízí hypotéza, že tato oblast prožívala, prožívá a bude zřejmě prožívat kritické chvíle permanentně. Lišit se budou v četnosti, intenzitě a také v míře zavinění odpovědných osob a rovněž v síle s jakou se bude chtít stát a jeho orgány s těmito krizemi vypořádat.

Jared Diamond, nositel Pulitzerovy ceny, ve svém díle pojmenovává deset faktorů zvyšujících nebo snižujících pravděpodobnost, že národ krizi vyřeší.¹ Mezi nejdůležitější primární úkoly patří národní konsensus o tom, že krize existuje, a stavba plotu vymezující problémy vyžadující řešení. Publikace Michala Štancla *Nakládání s majetkem státu*, která přichází na knižní trh, je právním příspěvkem při identifikaci problému a k vymezení části prostoru, ve kterém by se kritické problémy měly řešit.

Michal Štancl získal magisterské i doktorské vzdělání na Právnické fakultě Univerzity Karlovy, zároveň je držitelem diplomu francouzského a evropského práva z Université Paris II Panthéon Assas. V současné době je vedoucím majetkoprávního oddělení v jednom z ústředních orgánů státní správy, předsedou dozorčí rady jedné ze státem vlastněných obchodních společností a krom jiného též zkušebním komisařem zvláštní části úřednické zkoušky pro obor Hospodaření s majetkem státu a jeho privatizace. Vzděláním i praktickými zkušenostmi je kvalifikován k zpracování materie z oblasti nakládání s majetkem státu.

Dílo je výsledkem soustavné práce několika let, komplikované nejen složitostí zkoumané problematiky, ale i nedostatkem odborné právní literatury pojednávající o tomto tématu. Zejména v období po roce 1989 byly právní vztahy k majetku státu předmětem velmi omezeného množství právních monografií,² takže šlo o práci veskrze průkopnickou. Povinností autora bylo se vypořádat s materií nejen z oblasti civilistiky a komercionalistiky, ale i s předpisy ústavními, správními a trestněprávními. Téma je prostoupeno jak aspekty práva soukromého, tak i veřejného.

Publikace je rozdělena do 5 částí, každá část je členěna do kapitol. V první části je pozornost věnována státu jako právní osobě soukromého práva. Autor sleduje vývoj právní úpravy v kontextu historie našeho státu a poukazuje na její odlišnosti. Na

---

¹ Diamond Jared Rozvrat. Jak se národy vyrovnávají s krizemi, Jan Melvil Publishing, Brno, 2020, s. 44.

² Připomeňme zejména Plíva, S., *Hospodaření s majetkem státu*. 2., přeprac. a dopl. vyd. Praha: Beck, 2004, Havlan, P. *Majetek státu v platné právní úpravě*. 3. aktualiz. a podst. dopl. vyd. Praha: Linde, 2010 a nově Tyšerová, D., Vácha, P., Kilián, M. *Hospodaření a nakládání se státním majetkem*. Praha: C. H. Beck, 2019.

základě platné právní úpravy zkoumá a formuluje závěry současného pojetí státu. Právní úpravu obohacuje judikaturou, která potvrzuje svůj přesah zejména při rozhodování právních otázek restituce. Zvláštní pozornost je věnována tématu rozlišování mezi soukromou a veřejnou povahou státu.

Druhá část se zabývá entitami hospodařícími s majetkem státu. V publikaci je pojednáno o státních organizacích, organizačních složkách státu, entitách nehospodařících s majetkem státu (Česká televize, Český rozhlas, stavovské komory apod.) a entitách s významnějším postavením při hospodaření s majetkem státu (Ministerstvo financí, Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových). V této části čtenář narazí na první otázky související se vzájemným vztahem pojmů hospodaření a nakládání s majetkem státu, kterým se autor hlouběji věnuje až v části čtvrté. Část druhá věnuje mimořádnou pozornost tzv. teorii dělené subjektivity státu. Autor v díle na str. 33 poukazuje na usnesení Nejvyššího soudu (33 Cdo 181/2011) a jeho závěr: „Konstrukce dělené subjektivity státu [...] vylučuje, aby na stát bylo v právních vztazích týkajících se hospodaření (nakládání) s jeho majetkem prostřednictvím organizačních složek státu nahlíženo jako na kompaktní a vnitřně splývající celek...“ a formuluje tím východisko pro posuzování organizačních složek státu, které nemohou být podle platné právní úpravy chápány jako samostatné právnické osoby. K podpoře a dalšímu rozvoji tohoto východiska snáší argumenty v podobě dalších rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR.

Část třetí obsahuje pojednání o majetku státu a jeho právní úpravě. Jako určité východisko ke zpracování této části autor přijímá potřebu definice majetku státu. Na str. 53 publikace však správně přiznává, že definování majetku státu „jako souhrnu všeho, co patří státu,“ není zcela vyhovující a staví tím předmostí k dalším kapitolám zabývajícím se podrobnějším dělení majetku státu. Na problém nazírá nejen z hlediska platné právní úpravy, ale i z hlediska existujících evidenčních nástrojů státu. Podrobný rozbor právní regulace v této části zahrnuje i předpisy privatizační a restituční, zejména z hledisek souvisejících s vymezením majetku státu.

V části čtvrté se plně rozvíjí analýza rozdílů mezi hospodařením a nakládáním s majetkem státu. Autor formuluje praktické závěry na straně 80, když uvádí: „Zjednodušeně by tedy bylo možné konstatovat, že hospodaření s majetkem státu v užším pojetí je využíváním majetku státu bez toho, aby docházelo ke změně v příslušnosti hospodaření dané organizační složky či převodu vlastnického práva na třetí osobu či zatížení věci patřící státu jiným právem ve prospěch od státu odlišného subjektu. Tyto tři posledně jmenované typy dispozic lze zároveň souhrnně označit jako nakládání s majetkem státu.“ Jeho závěry pak nacházejí reflexi při formulování základních principů a zásad hospodaření a nakládání s majetkem státu v dalších kapitolách. Ve strukturované podobě čtenář najde řadu velmi praktických informací o operacích s majetkem státu, a to i za použití tradičních institutů občanského práva.

V páté části autor soustředil otázky odpovědnosti za nakládání s majetkem státu. Jde zejména o vymezení soukromoprávní odpovědnosti jednotlivých entit a osob plnících úkoly v této souvislosti. Velmi zajímavá je zejména analýza postavení státního zaměstnance vyslaného do orgánu obchodní korporace a otázek loajality. Vedle

soukromoprávní odpovědnosti je sledována i odpovědnost veřejnoprávní. Nejsou přitom opomenuty ani otázky kontroly na tomto úseku.

Publikace Michala Štancla *Nakládání s majetkem státu* představuje ucelený pohled na velmi důležitou problematiku. Její přínosy lze spatřovat zejména v aktuálním zpracování materie velmi opomíjené odbornými právníckými publikacemi, zasvěceném pohledu experta na řadu otázek jak z hlediska právní doktríny, tak i v praktickém uchopení problému podpořeném velmi bohatou judikaturou. Ve světle kritických situací zmíněných na počátku recenze, jde o velmi důležitý příspěvek k pojmenování problému a jeho následnému oplocení při řešení. Nedostatek tuzemské odborné literatury však bohužel nebyl kompenzován alespoň dílčími vhledy do zahraniční odborné literatury, i když takové pojetí by zřejmě vyžadovalo podstatně zvýšenou dotaci stran textu a mohlo podstatně ovlivnit pojetí publikace. Takto vzniklo dílo, které může velmi úspěšně zaplnit v této oblasti prázdná místa v odborných knihovničkách zejména advokátů, pedagogů, podnikových právníků i státních institucí.

V Praze dne 1. 3. 2020

doc. JUDr. Petr Liška, Ph.D., LL.M.